

Textilipar Mexikóban

Tisztelt olvasó!

A CÉLiránytű szíves felkérésére egy cikksorozattal szeretnék Önöknek képet adni egzotikus országokról, ott szerzett élményeiről, nem feledkezve meg arról, hogy a helyi textilipart is bemutassam. Elsőnek Mexikó, majd Nigéria következik, abból a szemszögből, ahogyan én látom.

Hogyan kerül egy magyar hímzőgépszerelő ilyen messzire? Magam sem tudom pontosan.

Az úgy kezdődött, hogy csengett a mobilom, valaki angolul próbálta leírni hogy a hímzőgépe meghibásodott és kérdezte mi lehet a baja? Megpróbáltam tanácsokat adni, de közben kiderült, hogy nem valamelyik szomszéd országból hívnak, ami megszokott dolog, hanem Mexikóból! Megkért, hogy amilyen gyorsan csak lehet, szálljak repülőre, és jöjjenek hozzánk. Van náluk sok hímzőgép, amelyeket meg kellene javítani. Igérte, hogy jól fogom magam itt érezni és náluk nagyon jól főznek, csak jöjjenek mielőbb. Időm volt, repülőjegy volt, hát miért ne?! Így kezdődött kapcsolatam a Latino Americana Textil nevű céggel és annak bolíviai születésű vezetőjével Enrique-vel. Két nappal később már repültem is Párizson keresztül Mexikóvárosba. Csak idáig tudtak jegyet adni. A város neve, amelyben vártak Mexikóban, ismeretlen volt a budapesti repülőjegyirodában.

Kölnön élmény a mexikói légitársaság repülője, amelyet kívülről egy sasmaszkos sámánfej díszített. Belülről pedig igazi latin hangulatban telt el a több mint 12 órás repülőút. Korlátlan italfogyasztás, többszöri ételfelhasználás a sambamozgású és nem műmosolyú stewardess-ek részéről. És lehetett dohányozni a fedélzeten! Ez manapság üdítő kivétel a szigorú tiltásokkal illegalitásba kényszerített dohányosok részére. A német légitársaság például komoly pénzbüntetéssel fenyegeti, de nikotinos rákogumival vigasztalja az elvonási tünetekkel a fedélzeten fel-alá járkáló szegény sorstársaimat.

Nos, a fárasztó út ellenére jó hangulatban, tele kíváncsisággal landoltam Mexikóvárosban. A hatalmas, 120 milliós ország 30 milliós lakosú fővárosa 2240 méter magasan a tengerszint felett fekszik. Ezt a számot olvashattam le a repülő fedélzetén lévő monitorról, ami az egész út alatt kijelezte a repülési adatokat az utasok számára. A repülőtér betonján állt a gép. Az ab-

lakból látható volt a hatalmas síkságon fekvő város képe, amelyet a távolban körben hegyek körgyűrűje zár le. Milyen magasak lehetnek a hegyek, ha a síkság 2000 m felett van? A város helyén valamikor egy hatalmas tó volt. A tó közepén lévő erődítményében fogták el a spanyol hódítók, Cortez vezetésével, Maktezumát (nem Montezuma), az aztékok uralkodóját. Csak pár száz kilométerre fekszik a Popocatepetl nevezetű vulkán, amit egy 60-as évek beli slágerben nyelvtörőként tettek halhatatlanná. Nem is halt ki. Éppen akkor tört ki ismét, amikor ott voltam. A TV-ben mutatták, hogyan söprögetik az emberek a vulkáni hamut a házak tetejéről Mexikóvárosban.

El lehet képzelni mekkora repülőtere van egy 30 milliós városnak. Megszámlálhatatlan járat és repülőtársaság között rátaláltam arra, amelyik igazi "fapados" géppel elrepített Moraliába. Összesen 24 órás repülgetés után végre megérkeztem, és találkozhattam Enrique-vel.

Hová is érkeztem? Ez bizony nem egy turista központ, ahová az amerikai és európai turisták járnak. Mexikó közepén vagyunk, a textilipar "fellegvárában." Itt a lakosság döntő többsége a textiliparból él, csak teljesen másképp, mint nálunk.

Szinte minden házban és családban van kötőgép vagy hímzőgép és természetesen varroda. Nem nagyüzemek, hanem kis családi vállalkozások készítenek a különböző ruhákat. Megfigyelhető a termelés és értékesítés szinte teljes spektruma egy helyen. Maguk készítik a terveket, szabnak vagy kötnek és összeállítanak, majd ugyanabban az üzemben meghímzik és készreállítják. Majd az utcafrontra épített üzlethelyiségben árusítják is a saját termékeiket. Az utcán viszont egymást érik az üzletek. Elképzeltelhetetlen változatosságban, formai és nyersanyagbeli kínálat. Mindegyik túl akarja szárnyalni a szomszéd üzletet. Hihetetlen konkurenciaharc dühhat közöttük, mégis szemmel láthatólag jól megférnek egymással. Enrique elmondása szerint legalább 2-3 ezer ilyen kis manufaktúra működik a városban. Megkérdeztem, hány hímzőgép van ebben az egyébként kb. 40.000 lakosú kisvárosban, ő kb 400 darab ipari többfejű hímzőgépről tud. A kötőgépek számát ezerre becsüli. A négyszáz hímzőgépen meglepődtem egy pillanatra.

Tudnunk kell, hogy egész Magyarországon, ha nagyon összeszá-

moljuk, sincs több mint 300 ipari hímzőgép! Felmerül a kérdés, ki nek értékesítik a termékeiket, ha minden házban készíttéssel foglalkoznak. Minden héten, többnyire szombaton jönnek el a kereskedők távoli városokból és végiglátogatják az üzleteket, felvásárolják az árut nagy tételben.

A mexikóiak szeretnek öltözködni. Sohasem gondoltam volna, hogy ennyire divat a pulóver egy ilyen meleg országban. Megfigyeltem, hogy amikor csak tehetik, alaposan felöltöznek. Amikor én egy szál pólóban is melegnek éreztem az időt januárban, ők igen csak fázósan bújtak pulóverbe vagy vettek fel több réteg ruhát magukra. Kifejezetten státusz szimbólum is, ha valaki szépen felöltözik. Teljesen mindegy hogy a hőmérséklet milyen. Meg kell adniuk a módját. Megfigyelhettem a város központjában lévő jellegzetes spanyol stílusú épületekkel körülvett négyszög alakú téren az eladósorban lévő helyi lányok szombat-vasárnap délutáni "felvonulását". A legszebb ruháikban, felkészerezve, kettesével hármasával körbe-körbe korzóznak, miközben az árkados éttermek hűvöséből, a szintén legszebb ruhákat öltött macsó ifjak, Corona sörrel vagy tequilakoktéllal a ke-

zükben mustrálgatják őket és udvariasan biccentenek a hölgyek irányába. De csak óvatosan, nehogy a nagykarimájú jellegzetes mexikói kalap leessen. Az öltözködésnek itt nem csak hagyománya, de rangsoroló jellege is van. Látogatást tettem az egyik családnál, hímzőgép javítás kapcsán. A gépnek nem volt semmi baja, hacsak az nem, hogy a hálózati feszültség néha a kritikus szint alá esik a városban, így aztán a termelés is akadozik. Jóbarátként fogadtak a család tagjai. A kisebbik fiúk nagybecsű foglalkozást új: bikaviadalokon vesz részt. Még csak tanuló torreador, de már büszkén mutogatta az arénában szerzett különböző mélységű sérüléseit a testén. Nagy megtiszteltetésben volt részem mert megtekinthettem féltve őrzött torrero díszruháját, valamint kardját és pisztolyát. A ruháját nehéz lenne leírni. Kézi hímzésekkel, zsinórokkal és sűtásokkal teli impozáns egyedi darab, amely egyben rangot is jelent az arénában, a szerzett sérülésekkel együtt. Nem egyszerű ruhadarabról van szó, a ruha egy remekmű. Vajon milyen ruhát viselnek a profi, országosan ismert torreadorok, ha egy "tanuló" munkaruhája ilyen káprázatos?

Folytatása következik...

Lincz József

Textilipar Mexikóban - II. rész

Moralia, Moroleon és Uriangato városok, amelyben jártam, Mexikó középső részén, Guanajuato államban találhatóak. Minden 2400-2600 méter magasan van. A levegő friss, kellemes májusias az idő az év minden szakában. A felhők közeli-nek tünnek, az árnyak élesek a szikrázó napsütésben. Moráliát az egykori mexikói függetlenségi harcokról nevezték el. Régi spanyol építészeti stílust magán viselő paloták és templomok között egy igazi érdekességre bukkantam.

A spanyolok ugyanolyan vízvezetékeket építettek itt ki, mint a rómaiak. Ezzel vezették a vizet a hegyekből a város ellátására. De amíg nálunk Óbudán a 2000 éves vízvezetéknek csak a romjai láthatók a Szentendrei úton, itt a "csak" 2-300 éves vízvezeték ma is működik és átszelve a várost példát ad arra, milyen is lehetett a miénk az egykori Aquincumban.

Moroleon és Uriangato ma már egybe érnek. A rivalizáló két város régi központja távol van egymástól, de a textilipar fejlődése és a robbanásszerű népességnövekedés betöltötte a közöttük húzódo teret. A manufaktúrák együtt szaporodtak a családokkal. A mexikóiak javarészt indiánok leszármazottai. Kisebbségben meszticek, vagyis a spanyolokkal keveredettek. Még kevesebb a tisztán spanyol arcú lakos. Ezt én fordítva gondoltam azelőtt. A spanyol nyelv az uralkodó.

Használják az ősi indián nyelv szavait is a spanyolba keverve. Nagyon kevés ember tud angolul. Ez itt ugye nem Acapulco és Cancun. A szállodában, ami inkább egy tataros postakocsi fogadóhoz volt hasonlatos, a recepciós lány aki Puskás Tivadar korabeli telefonközpontot is kezelte, spanyolul próbált kérdezni valamit. Nevetésben tört ki, amikor közöltem vele, hogy nem tudok spanyolul. De amikor én érdeklődtem tud-e angolul, ijedten mondta, hogy no senior. Erre én voltam kénytelen nevetni. Mexikóra ezt mondják: Az a baj hogy túl messze van Istentől és túl közel az Egyesült Államokhoz. Sokan azért átszöknek az USA-ba, főként januárban, dolgozni. Ha sikerül nekik, egy évig ott maradnak, majd visszaszöknek és a karácsonyt igazi nagy fiesztával ünneplik. Elköltik a pénzt, amit kerestek és januárban kezdődik a körforgás elől. Ezek az emberek jól beszélnek angolul, de egyre kevesebben járnak át. Sokan saját textilüzemet alapítottak a városban az USA-ban illegálisan keresett pénzből.

A varrógépeket, de a kötő- és hímzőgépeket is az USA-ból hozzák. Az amerikaiak úgy adják el a gépeket, hogy se garancia, se gépkönyv, csak fizess és vidd! Otthon aztán kínódnak a javítással.

Fogadópartnerem, a Latino Americana Textil, elsősorban kötőgépek kereskedelmével és felújítással foglalkozik. Ebben viszont profi. Napok alatt elemeire szednek egy kötőgépet és kidolgozott technológiával újítják fel. Németországból hozzák a gépeket és az alkatrészt. Felújítva, szervíz és alkatrész háttér biztosításával adják el szerette Mexikóban. A hímzőgépek értékesítése, szintén Németországból, új üzletág számukra. Szakembereiket kellett betanítanom az üzemeltetésre, a hímzés fogásaira és a javításra. Ez persze nem volt mindig könnyű. Például egy holland menürendszerrel működő hímzőgép kezelését betanítani egy csak spanyolul beszélő embernek angolul...!? Azért sikerült.

Találkoztam érdekes gépekkel. Az egyik raktárban a felújításra váró kötőgépre egy papírcetlire az volt ráírva magyarul "ELADÓ". Tőlünk is vesznek kötőgépet? Ezek szerint igen. A gép egyébként Debrecenből származik. Ki tudja, hol járt azelőtt. Az egyik családi üzemben régi ismerősként fedeztem fel azt a kétféles hímzőgépet, amit két évvel korábban én hoztam rendbe Németországban. Azelőtt egy német cérnagyártó cég bemutatótermében bemutató gépként használták, amikor kiöntött a közeli folyó és méter magasan iszapos vízzel borította el a hímzőgépet. Emlékszem, nagy munka volt akkor rendbe hozni. De soha se gondoltam volna, hogy valaha is látom még "őt", pláne nem Mexikóban. Egyébként kifogástalanul működik a család nagy öröme. A mexikóiak imádják, ami európai. Főleg, ami német. Így van ez a gépkocsinál is. Nem véletlen, hogy ők még gyártják a VW bogarat. Tele van vele az ország.

Mexikóvárosban ezerszám szaladgálnak a bogár taxik. A VW autósalonokban az új modellek mellett a sor végén vadonatúj bogarát is lehet kapni, 6. 000 USD-ért. Ki tudja, miért ez a gyengéd vonzalom az európai, de főként a német dolgok iránt? Talán azért, mert volt német születésű mexikói császáruk is (Miksa)? De őt hamarosan meg is ölték! Vagy inkább mert az USA-t nem szeretik?

A történelem során örökösen harcoltak a függetlenségükért, ami

pénzbe került és a területeik jórészebe, persze az USA javára.

Mindenesetre státusz szimbólum ha valakinek nem az USA-ból származik a kötőgépe, a varró- vagy hímzőgépe. Úgyhogy, ahol megfordultam, mindenütt azzal kezdem, hogy Európából jöttem. Mindjárt más volt a hozzáállás. Vittek fapados repülővel, amerikai stílusú luxusbusszal, személyautóval. Utaztam kisteherautó platóján, de még robogóval is, utasként, hímzőgépet javítani, szerteszét az államban. Etettek-itattak, és sok helyen kaptam Tequilát ajándékba. Vendéglátóm ezer dollárt ígért a szerzős tászkámért. Jóval kevesebbet ért, de nem adtam oda mégse. Sajnáltam volna a speciális beállító szerszámokat, amit jórészt magam készítettem a hímzőgépek javításához. Nem értettem miért ez kell nekik? Kérdésemre, miért nem az USA-ból vásárolnak szerszámot, azt kérdeztek: Tudod, hogy főznek az USA-ban? Hát olyan a szerszámuk is! Ebből megértettem. Kár, hogy nem adtam nekik el mégsem, mert később itthon feltörték a kocsimat és ellopták... Kezdeztem elől a speciális szerszámok gyűjtését.

A hímzők és a kötők is előszeretettel hamisítják a nagy divatcégek, vagy az ismert amerikai rajzfilmek védett logóit, figuráit. Megkérdeztem, hogy ezt elnézi-e nekik a rendőrség? Kissé csodálkoztak a kérdésen, majd azt mondták, hogy a rendőrségnek éppen elég baja van a bűnözéssel és a kábítószerrel. Örülnek, ha az emberek a textiliparban megtalálják az elfoglaltságukat. Mexikó a kábítószer csempészet útvonalán fekszik. Az USA-ba tartó utakon katonai ellenőrző pontokon leállítják a járműveket és átkutatják őket. Az állam komoly pénzzel támogatja a textilipart is, hogy az emberek a boldogulásukat ne a kábítószer csempészetben keressék.

Egyik látogatásom alkalmával hatalmas textilgép kiállítás volt a városban. A világ minden részéből jöttek kiállítók. Minden nagy hímzőgép gyártó elhozta legújabb fejlesztésű gépeit. Nagy standon volt jelen a Tajima, ZSK, Happy, Barudan, Brother, Pfaff. De ott voltak a másolatok is Kínából és Dél-Koreából. Egyik-másik másolatot a kiállítás időtartama alatt nem bírták működésképes állapotba hozni. Úgy látszik a részvétel volt a fontos. Mindenki csak eladni akar.

Bármennyire is hihetetlen, itt a világvégén is találkozhattam magyarral. Vendéglátóim mutatták be

a kiállításon, nagy meglepetésemre Steve Talian-t, vagyis Talián Istvánt a TEXTALIAN cég vezetőjét, aki 30 éve él ebben a városban textilnagyereskedőként. Nálamnál jobban csak ő lepődött meg, amikor bemutatattam neki, hogy magyarul beszélgethet velem.

Elmesélte, hogyan került 56-osként a Klauzál térről Kanadába és az USA-n át Mexikóba. Mondanom sem kell, hogy egy mexikói szépség volt a motiváció. Aki most is a felesége. Legnagyobb bánatára azonban töltőpaprikát sajnos nem tud neki főzni.

A kiállításon használtgép részleg is volt, ahol nagyobb volt a nyüzsgés. Használt, felújított gépeket szívesebben vesznek a mexikóiak. A bizalmuk inkább az Európából jött gépek iránt van meg. Hihetetlen, de egy USA cég több más matuzsálem között egy TEXTIMA eredeti NDK-s körkötőgépet árult. El is adták. Honnan vesznek majd hozzá alkatrészt?

Mexikóvárost egyik hazafelétartó utam során látogattam meg egyedül. Vendéglátóm azt tanácsolta, ha meg akarom nézni a várost, hagyjak minden csomagot a reptéren, beleértve az órámat, az útlevelemet és a fényképezőgépeimet is, és csak 200 Pesót (20 USD) vigyek magammal. Ezek után jó sokáig nehezen szántam rá magamat, hogy metróval bemelegedjek a metropoliszba. Nagyon jó és olcsó a metró. Kb 50 Ft-ba kerül a metrójegy, amellyel, ha nem jövőnk fel a felszínre, az összes metróvonalat végig lehet járni. Ezek alaposan behálózzák a várost. Több helyen a felszínen haladnak, így látni is lehet. A vonalakat színekkel, az állomásokat piktogramokkal jelölik az írástudatlanok miatt. A hangtalanul suhanó modern francia gyártmányú gumikerekű metróban jelen van a hihetetlen szegénység is. Az aluljárókban a lépcsőkön, de a metrókocsiban is mindenki árul mindent. Megnézhettem az 1968-as Mexikói Olimpia helyszínét, a belvárost és a egyetem épületét. De nyomasztó volt, hogy látva, idegen vagyok, mindenütt pénzt akartak a nincstelenség ezrei az utcán. Rövidre fogtam tehát a városnézést. Lehetetlen is bejárni egy 3 magyarországi lakosú várost, ahol a házak sűrűn épültek és nem magasabbak 1-2 emeletesnél. Igyekeztem vissza a reptérre, hogy búcsút vegyek ettől az érdekes országtól, amit olyan oldalról láthattam amit a turisták soha.

Lincz József